herpy

GEKKOER

Rhacodactylus leachianus

Verdens største nålevende gekko, en tung og nattaktiv trekatrer fra skogene på Ny-Caledonia. Den kan bli over 40 cm lang og leve i mer enn 20 år. Den er rolig og nysgjerrig, men krever et stort, høyt terrarium og en holder som er klar for et langt liv sammen med den.

Familie: Diplodactylidae Engelsk: New Caledonian giant gecko Tidligere navn: *Rhacodactylus aubryanus; Rhacodactylus leachianus henkeli* Publisert 14. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**23-43 cm** total lengde inkl. hale
Vekt	**150-500 g**
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Regnskog og fjellskog**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 45 × 90 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**50-80 %**
UVB	**Valgfritt**
Kosthold	**Insekter, frukt, ferdigfôr og virveldyr**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**36-60 mnd.**
Kullstørrelse	**2 egg**
Kull per år	**2-4**
Inkubasjon	**45-150 dager** ved 22-28 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Vedlegg D**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Rhacodactylus leachianus er den største gekkoen i verden i dag. Dyr fra hovedøya Grande Terre kan nå 36-43 cm inkludert hale og veie opp mot 500 g, mens dyrene fra de små øyene rundt Île des Pins er mindre, typisk 23-30 cm og 150-300 g. Kroppen er tung, hodet bredt, og huden henger i løse folder langs flankene. Tærne er brede med hud imellom, og lamellene under dem gir et sikkert grep på både bark og glass. Øynene har loddrett pupill og mangler øyelokk, så gekkoen holder dem rene med tungen.

Fargene er ren kamuflasje: grå, brungrønn eller olivengrønn med lysere flekker og marmorering, slik at dyret nesten forsvinner mot en mosekledd stamme. Mange voksne dyr har mistet den opprinnelige halen og har en kort, klumpete erstatning. Tidligere skilte man mellom tre underarter, men nyere genetiske undersøkelser støtter ikke inndelingen. I stedet holdes og selges dyrene som lokalformer, oppkalt etter øya eller området de stammer fra.

Arten ble beskrevet av Cuvier i 1829 og er i slekt med *Correlophus ciliatus*, men er et helt annet dyr å holde. Den vokser langsomt og er først fullvoksen etter tre til fem år. Den er rolig og kan venne seg til håndtering, men den biter hvis den blir redd, og et bitt fra et stort dyr gjør vondt.

Angivelsene av størrelse og levetid varierer, blant annet fordi lokalformene er så ulike. Tallene i faktaboksen dekker både de små øyformene og de store dyrene fra hovedøya.

Utbredelse og leveområde

Arten lever bare på Ny-Caledonia i det sørvestlige Stillehavet. Den finnes spredt i den sørlige og østlige delen av hovedøya Grande Terre og enkelte steder i den sentrale fjellkjeden. Det nordligste kjente funnet er fra Mont Mandjélia i Panié-massivet. I tillegg lever den på Île des Pins og på mange små øyer og holmer rundt, der bestandene fortsatt er forholdsvis tette.

Utbredelsen er oppsplittet, og det finnes ingen pålitelige tall for bestandens størrelse. Den er presset av skogrydding, innførte rotter, katter og griser, den invasive maurarten *Wasmannia auropunctata* og ulovlig innsamling, særlig på de små øyene, der den lave skogen gjør dyrene lette å fange.

> **Naturlig utbredelse:** Ny-Caledonia.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever i fuktig skog: kystskog, tett regnskog og fjellskog. På hovedøya ligger de fleste funnene mellom 500 og 1.100 meters høyde, mens øybestandene lever helt nede ved kysten. Om dagen sover den i hulrom i trestammer og i sprekker, og om natten klatrer den rundt i kronene og søker føde. Et par holder ofte til i det samme hule treet i lang tid.

Føden er variert: insekter, edderkopper og mindre virveldyr, men også frukt, nektar og plantesaft. Klimaet er mildt og fuktig. Temperaturen kan i ytterpunktene gå fra omkring 12 °C en vinternatt til 34 °C en sommerdag, men størstedelen av året ligger den langt mer moderat. Det er det milde, fuktige klimaet med kjølige netter som skal etterlignes i terrariet, ikke tropisk hete.

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et høyt terrarium på minst 60 × 45 × 90 cm (lengde × bredde × høyde). Mange veiledninger nøyer seg med 45 × 45 × 60 cm, men det er trangt for et dyr på 40 cm og flere hundre gram, og en romslig bolig gir et roligere dyr. Et par bør ha minst 90 × 45 × 90 cm.

Unger og ungdyr bor best i en faunaboks eller et lite, tett beplantet terrarium, der de føler seg trygge og lett finner mat og vann. De flyttes opp i takt med at de vokser. Tørkepapir er et godt bunnlag til de minste, fordi man lett kan se og fjerne avføringen.

Innred med kraftige grener i forskjellige vinkler og høyder, store korkrør og korkbark og tett løvverk, gjerne levende planter som pothos og gummitre. Dyret må kunne gjemme seg høyt oppe. En kasse med fuktig sphagnum gir fuktskjul og eggleggingsplass. Som bunnsubstrat passer en fuktighetsholdende blanding av kokosmold og jord uten gjødsel, gjerne som bioaktivt bunnsubstrat. Sørg for god ventilasjon, helst både nederst og øverst.

TEMPERATUR

Rhacodactylus leachianus trives best ved vanlig romtemperatur. Om dagen er 22-27 °C passende, og om natten kan det falle til 18-22 °C. Den nattlige avkjølingen tilsvarer forholdene i naturen og holder dyret aktivt. Holder stuen seg over ca. 20 °C, klarer mange seg helt uten ekstra varme.

Varme er den største faren. Ligger temperaturen lenge over 28-29 °C, blir dyret stresset og kan ta skade. Angivelsene spriker, fra et lite varmt sted på opp mot 30 °C til ingen varmelampe i det hele tatt, så faktaboksen oppgir ingen hotspot. Blir det for kaldt om vinteren, kan en svak varmematte på siden eller en lav varmepære styrt av en termostat gi det som mangler. Mål alltid med et digitalt termometer.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal ligge på 50-80 %. Sprøyt terrariet hver kveld, slik at fuktigheten stiger til 70-80 %, og la den falle igjen i løpet av dagen, slik at bunnsubstrat og grener rekker å tørke opp. Konstant våte forhold gir mugg og hudproblemer. Du kan også sprøyte bare den ene halvdelen, slik at dyret selv kan velge.

Gekkoen drikker dråper fra blader og ruter, men sett også frem en tung, stabil vannskål, og skift vannet minst annenhver dag og straks hvis det er skittent. Et hygrometer midt i terrariet viser om rytmen holder.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv og kan leve uten UVB når den får D3-vitamin gjennom fôret. Lys trengs ofte bare av hensyn til plantene. Tilbyr man et svakt UVB-rør, bruker dyrene det likevel ofte. Velger du UVB, så hold det svakt, som for skyggedyr (Ferguson-sone 1), og sørg for at dyret alltid kan trekke seg tilbake i skygge.

Ha lyset på 10-12 timer om dagen, gjerne styrt av en tidsbryter, og la det være mørkt om natten. Unngå sterke spotlamper og farget nattlys.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Grunnfôret er ferdigblandet pulverfôr til fruktetende gekkoer, rørt ut med vann til en tykk grøt og servert i en skål, gjerne på en holder høyt oppe. Pangea og Repashy er utbredte merker. Voksne dyr får grøt 2-3 ganger i uken, ungdyr oftere, og rester fjernes etter et døgn.

Gi dessuten levende insekter én til flere ganger i uken: dubia-kakerlakker, sirisser og gresshopper, med voksmøllarver og silkeorm som godbit. Insektene må ikke være bredere enn avstanden mellom dyrets øyne og skal pudres med kalk med D3-vitamin. En liten babymus kan gis én gang i måneden, særlig til avlshunner, men det er ikke nødvendig. Moden frukt som mango, pære og fiken kan gis som godbit i små mengder.

Unger begynner å spise tre til fem dager etter klekkingen og får pulverfôr og små sirisser 3-4 ganger i uken. Hunner kan gå i fôrstreik like før eggleggingen og spiser da ekstra mye etterpå. Veie dyrene jevnlig, slik at du kan følge med på om de går opp i vekt.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Rhacodactylus leachianus er rolig og kan bli tam, men den er ikke et kosedyr som skal håndteres hver dag. Den kan bite når den blir redd, og et bitt fra et stort dyr gjør vondt og kan bløe. Håndter den rolig, lavt og kort av gangen, og gi nye dyr et par uker til å falle til ro. La helst unger være i fred de første par månedene. Ta aldri tak i halen.

Om dagen sover den i et skjul. Den kan knurre, gjø og klikke når den forsvarer seg eller er misfornøyd. Hold som utgangspunkt dyrene enkeltvis. En hann og en hunn kan noen ganger bo sammen i årevis hvis det er god plass og mange skjul, men selv et velfungerende par kan plutselig begynne å slåss, så vær klar til å skille dem. To hanner må aldri holdes sammen, og forsøk med én hann og to hunner ender som oftest i slagsmål.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har en tydelig bule ved halerota og en V-formet rekke porer foran kloakken, så kjønnet kan kjennes i en ganske ung alder. Dyrene vokser langsomt og bør først brukes til avl når de er minst tre år gamle, og ofte går det fire til fem år. Hunner fra øyene bør veie minst ca. 120 g og hunner fra hovedøya over 180 g. En hunn som er for ung eller for lett, risikerer å bli tappet for kalk eller få egg som setter seg fast.

PARRING

Avlen følger årstidene. Gi dyrene en kjølig periode fra november til februar ved temperaturer i den lave enden av normalområdet, omkring 21-23 °C, og hev deretter temperaturen et par grader i februar og mars. Det setter i gang sesongen.

Introduser gjerne dyrene gjennom et nett de første dagene, f.eks. ved å sette hannen i et lite nettbur inne i hunnens terrarium. Par som passer sammen, hviler ofte tett ved siden av hverandre, mens uforenlige dyr gjør og prøver å angripe gjennom nettet. Hannen biter hunnen i nakken under paringen, og mindre skrammer er vanlig. Skill dem ved alvorlige skader eller tegn på vedvarende aggresjon. Paret kan bo sammen hele sesongen, eller hannen kan settes inn bare til paring.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger som regel det første kullet omkring 30 dager etter paringen, og et kull er alltid på to egg. Deretter kommer nye kull med ca. fem ukers mellomrom. Antallet varierer mye: én til seks kull per sesong er sett, og to til tre er det vanlige, selv om enkelte hunner legger langt flere.

Sørg for en eggleggingskasse med fuktig sphagnum eller kokosmold, ellers graver hunnen eggene ned i bunnsubstratet. Gi henne ekstra kalk og fôr i sesongen, og stopp avlen hvis hun går ned i vekt. Enslige hunner legger av og til egg uten en hann, og det finnes til og med beretninger om slike egg som har klekket.

INKUBASJON

Ta eggene forsiktig opp uten å vende dem, og legg dem halvt ned i fuktig vermikulitt eller perlitt i en boks med små luftehull. Sett boksen i en inkubator eller på et sted med stabil temperatur mellom 22 og 28 °C.

Temperaturen styrer varigheten: ved høy temperatur klekkes eggene etter ca. 45 dager, ved lav temperatur kan det ta opptil 150 dager. Varm inkubasjon gir også flere hanner, og kjølig flere hunner, men det finnes ingen sikre grenseverdier for arten. Egg som faller sammen og blir gule eller muggne, er som regel ikke befruktet, men la dem ligge til du er sikker.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene ligner små utgaver av de voksne, og størrelsen avhenger av lokalformen. Flytt dem hver for seg til en liten faunaboks eller plastboks med luftehull, tørkepapir som bunnlag, et skjul og en liten vannskål. Hold dem adskilt, slik at de ikke stresser eller biter hverandre.

Ungene begynner å spise etter tre til fem dager. Gi dem pulverfôr og små sirisser 3-4 ganger i uken, og skift vannet annenhver dag. Mange unger tar bare nølende insekter de første månedene og lever mest av grøten. De vokser langsomt sammenlignet med andre gekkoer og flyttes til større boliger i takt med veksten.

Helse og vanlige feil

Rhacodactylus leachianus er hardfør, men visse problemer går igjen:

- Varme over 28-29 °C, f.eks. i et terrarium ved et vindu om sommeren. Det gir stress og nedsatt appetitt.
- For lite kalk og D3-vitamin hos unge dyr og avlshunner, som gir bløte knokler, krumme lemmer og skjelving. Bruk et godt ferdigfôr, og pudre insektene.
- Konstant vått bunnsubstrat og dårlig ventilasjon, som gir sopp og hudproblemer.
- Hudrester på tær og halespiss. Gi et fuktig skjul, og løsne restene forsiktig med lunkent vann.
- Fedme hos dyr som får for mye fôr og for lite bevegelse i et for lite terrarium.
- Parasitter og infeksjoner hos nyinnkjøpte dyr. Hold nye dyr adskilt, og få en avføringsprøve undersøkt.
- Bittsår etter paring eller slagsmål, som må holdes rene og følges opp.

Et friskt dyr har klare øyne, en fyldig halerot og et godt grep. Oppsøk veterinær med erfaring med krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på flere uker, får hevelser eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.